
2023ko Foru eta Udal Hauteskundeetarako Sareen Sarearen proposamenak

Euskadiko Hirugarren Sektore Sozialak 17 proposamen egiten dizkie Euskadiko alderdi politikoei, Garapen Jasangarrirako Helburuak (GJH) erreferentziatzen hartuz, parekideago eta bateratzaileagoa den gizarte-eredurantz aurrera egiteko; betiere, babes soziala, irisgarritasun unibertsala eta pertsona guztientzako diseinua, aniztasunarekiko errespetua, elkarbizitza eta integrazioaren sustapena, herritarren zerbitzura dagoen ekonomia soziala, nazioarteko lankidetzeta eta gizarte-ekimena indartua bermatzeko arlo guztietan, haurtzarotik zahartzarora arte.

Sareen sarea
Euskadiko Hirugarren Sektore Soziala
Tercer Sector Social de Euskadi

Iparraguirre, 9
48009 Bilbo
Tel. 946 569 230
info@sareensarea.eu
www.sareensarea.eus

Aurkezpena

Datozen foru- eta udal-hauteskundeetan parte hartuko duten hautagai politikoak tokiko erakundeetako gobernua lortzeko (herritarrengandik gertuen daudenak dira) hautesleei helaraziko dizkiguten hauteskundeko proposamenei azken ukituak ematen ari dira.

Datozen lau urteak erabakigarriak izango dira ingurumeneko, gizarteko eta ekonomiako erronka globalei erantzuteko, eta tokiko aldaketa eraldatzaileak ere beharrezkoak dira. Euskadik konpromisoa du Garapen Jasangarrirako Helburuekin (GJH) eta Agenda 2030ekin. Erakundeek, eragile sozialek -baita Hirugarren Sektore Sozialak ere- eta gizarte osoak.

Urte hasieran, Euskadiko Nazio Batuen 2030erako Tokiko Idazkaritzaren bulegoa sortu genuen, Bilbon zehazki, eta horrek pizgarria izan behar du gure erakundeek horren arabera jarduteko eta garapen jasangarriarekin duten konpromisoa indartzeko, are maila guztietan, Agenda 2030en *“inor atzean ez uztea”* leloa errealitatea izan dadin.

Agenda 2030eko helburuak eta xedeak integratuta daude eta ezin dira bereizi. Gainera, hiru dimentsiotan uztartzen dute garapen jasangarria: ekonomia, gizartea eta ingurumena. Sareen Sarean badakigu pertsonen eta planetaren zaintza bereizezinak direla, eta eraldaketarako edozein urrats eraginkorra izateko jasangarritasunean oinarritutako proposamen ekonomikoa egin behar dela.

Maiatzaren 28an udaletxeetan eta foru aldundietan –Euskadiren kasuan, gizarte-ongizatearen arloan kompetentzia zabalak dituzte- gure ordezkariak hautatzeko aukera dugu, eta SAREEN SAREA erakundean, deialdi demokratiko hori aprobetxatu nahi dugu gure aldarrikapenak gizarteari eta hura ordezkatzeko prest daudenei modu eraldatzailean eta parte-hartzailean helarazteko.

SAREEN SAREAn pertsonen bizitza-kalitatea hobetzean oinarritutako tokiko eta foru-erakundeen aldeko apustua egiten dugu. Helburu nagusia gizarteratzearen eta kohesio sozialaren kuotak igotzea eta eskubideen berdintasun eraginkorra lortzea da, betiere, inor ez dadin ongizate maila egokietatik, babes sozial egokitik, eta giza izaerarekin eta herritar-izaerarekin osotasunean parte hartzetik baztertuta geratu. Pertsona guztiek igande horretan beren botoa emateko eskubide demokratikoa gauzatu dezaten irisgarritasuna bermatzea barne, desgaitasuna, mendekotasuna edo beste edozein baldintza gorabehera.

Politika sozial desberdinen garapena beharrezko baliabideekin eta estrategia eta helburu argiekin bermatzen duten tokiko erakundeak behar ditugu, herritarrei kontuak emango dizkietenak.

Datozen urteetan izango ditugun erronka horiei guztiei heltzeak gizarte osoaren inplikazioa eskatzen du, herriz herri eta lurraldez lurralde, eta ondorioz, gobernantza gisa antolatutako gizarte ekimenaren lankidetzeta, laguntza eta parte-hartze demokratikoa. Foru aldundietan eta udaletan ere elkarrizketa zibila estimulatzea, herritarrek eta gizarte-erakundeek eragiten dieten erabaki politikoetan eta ekonomikoetan parte har dezaten.

Ildo horretatik, datozen foru-hauteskundeetan eta udal-hauteskundeetan parte hartuko duten alderdi politikoak elkarrizketa egitera eta SAREEN SAREAK egindako 17 proposamenak aintzat hartzera bultzatzen ditugu.

2023KO FORU HAUSTEKUNDE ETA UDAL HAUTESKUNDEETARAKO PROPOSAMENAK

1. Garapen iraunkorrerako eta Agenda 2030erako politika koherenteak

GJHak eta Agenda 2030 behar unibertsaletik daude planteatuta, eta tokiko eremutik politika publiko eraginkorrek behar ditu. Pertsonen zaintza eta planetarena uztartuko dituzten helburu egingarriak behar ditugu, ekonomikoki bideragarriak eta jasagarriak diren konpromiso eraldatzaileen bitartez. GJHak betetzeko administrazioek duten erantzukizuna da lurraldean helburu bakoitzarentzat proposatutako xedek bete ahal izateko **beharrezko baliabideak** bideratzea. Bai eta GJHen aurkakoak diren politiketara bideratutako baliabideak pixkanaka murriztea ere, ezabatu arte.

2. Herri eta hiri inklusiboak

Udalek eta foru-aldundiek erdietsitako gizarteratze-politiketako konpromisoak modu eraginkorren betetzea. “Euskadi Bultzatu 2050 Hiri Agendako” erronken eta lehentasun estrategikoen eremuan tokiko mailan egiteko lana sustatzea, **hirigintza inklusiboa** garatzeko, zaugarritasun soziodemografikoari, sozioekonomikoari eta gure hiri eta herrietako kohesio soziala eta bizi-kalitatea hobetzeko xedea duten zaugarritasun subjektiboei buelta emateko.

3. Tokiko ekonomia inklusiboa eta iraunkorra sustatzea

Tokiko ekonomian pertsonen ongizaterako irizpideak eta ingurumenarekiko errespetua lehenestea, beste edozein baldintzaren aurrean, eta gizarteratzearekin eta lan-munduratzearekin lotutako klausula sozialak, gizon eta emakumeen berdintasuna, bidezko merkataritza eta lan-baldintzekiko errespetua sustatzea, kontratazio publiko arduratsuetarako tresna gisa. Euskadiko administrazioek gizarteratzeko enpresentzat eta enplegurako zentro berezientzat merkatua erreserbatzea. Eta desgaitasunak dituzten pertsonen lan-munduratzeko araudia betetzea administrazio publikoetan eta lan-merkatu arruntean. Ekonomia Sozial eta Solidarioaren eta irabazi-asmorik gabeko Hirugarren Sektoreko sektoreetan kokatutako jarduera ekonomikoen garapena sustatzea.

4. **Gizarte Zerbitzuen Euskadiko Sistemaren hobetu eta indartzea**

Gizarte Zerbitzuetako Euskal Sistemaren garapena sustatzea foru- eta udal-eskumenen arloan. Gizarte Zerbitzuen zorroa modu homogeneousan sustatzea hiru lurraldeetan. Gizarte Zerbitzuetako lehen eta bigarren mailako arretaren arteko lankidetzaren hobetzea eta indartzea. Esku-hartzeko eredu komunitarioa garatzea eta prebentzio-politikak sustatzea.

5. **Zerbitzu publikoetarako sarbide unibertsala eta berdintasunean oinarritutakoa**

Zerbitzu publikoetarako sarbide unibertsala eta berdintasunean oinarritutakoa modu eraginkorrean bermatzea, batez ere, pertsona ahulenen kasuan, bereizkeriarik gabe eta aukera-berdintasunean oinarrituta. Kalitatezko zerbitzuak eta herritarren ezaugarrietara eta beharretara egokituta daudenak eskatzea, arrakala digitala bereziki ekidinez.

6. **Inbertsio soziala zabaltzea**

Herritarren gizarte-ongizatea bermatzen duten politiketara bideratutako **balibideak zabaltzea**, batez ere desabantaila handieneko eta zaugarritasun handieneko egoeran dauden pertsonei eragiten dietenak. Politika horiek hobetzeko diru-sarrerak handitzea mailaz mailako bidezko fiskaltasunarekin eta iruzurra eta zerga-saihesteari aurre egingo dionarekin.

7. **Genero berdintasunean aurrera egitea**

Aldundietatik eta udaletatik balio-aldaketa sustatzea, **emakumeen eta gizonen berdintasun erreala** lortzeko gobernuaren ekintza osoan, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legea betez. Eragin hirukoitza duten kasuetarako prebentzio-, arreta- eta erreparazio-politikak garatzea: pobrezia, generoa eta bazterkeria, emakumeentzat eta beraien seme-alabentzat. Bereziki genero-indarkeria jasan dutenentzat. Erantzunkidetasunerako, berdintasunerako eta bizitzaren jasangarritasunerako bizikidetzaplanak diseinatu eta garatzea.

8. **Irisgarritasun unibertsalarekiko konpromisoa**

Konpromisoa **Euskadiko Irisgarritasun Unibertsaleko Euskal Estrategiarekin** eta pertsona guztientzako diseinua arlo guztietan (espazio publikoak, garraioa, eraikuntza, hezkuntza, osasuna, aisialdia, informazioa, kultura, kirola, IKTak, etab.). Horretarako, ezarri eta betetzeko ardura duten eragile sozial guztien esku-hartzea behar da, bai eta herritar guztiena ere, arreta berezia jarriz teknologia berrietan.

9. Erantzunkidetasuna, familia-kontziliazioa eta gurasotasun positiboa sustatzea

Erantzunkidetasuna, familia-kontziliazioa eta gurasotasun positiboa sustatzea. **Haurren, nerabeen eta familiaren ikuspegia eta inpaktua** txertatzea foru- eta udal-araudi guztietan, eta familiei laguntzeko dirulaguntza edo zerbitzuetan familia-errenta estandarizatzeko sistema ezarri eta harmonizatzea, eskuratzeko baldintza familia-errentaren arabera izan dadin. Familiako diru-sarrerak kideen kopuruaren eta bere osaeraren arabera haztatzen dituen sistema (guraso bakarra, desgaitasuna, etab.).

10. Nazioarteko lankidetzako konpromisoak betetzea

Nazioarteko lankidetzaren politika onartzea politika publiko kontsolidatua, koordinatua eta egonkorra den heinean, GKEE-ekin partekatuta espezifikotasunetik eta balio erantsitik, aurrekontuaren % 0,7 garapenerako lankidetzara bideratzeko konpromiso historikoa betetz. Politika publikoen koherentziaren eta garapenaren finantzaketaren ikuspegian aurrera egitea, Lankidetzaren eta Elkartasunari buruzko Euskal Legearen aurreproiektuaren bidez. Erakundeen arteko lankidetzaren sustatzea, Euskadiko udalerriek Euskal Fonda (Lankidetzarako Euskadiko Tokiko Erakundeen Elkarte) eta Euskal Lankidetzaren Publikoaren Ataria (gardentasuna, harmonizazioa eta lankidetzaren sustatzen ditu) gisako tresnak izan ditzaten.

11. Enplegu duina lortzeko eskubidea

Pertsona guztiek **enplegu** duina, inklusiboa eta kalitatezkoa izateko duten eskubidea bermatzea, lan merkaturako sarbide zailagoa duten horiei arreta berezia jarriz beren enplegarritasuna hobetzeko eta lanean eta gizartean guztiz txertatzeko. Kontratuen erreserben arloan kontratazio publikoen legedia betetzea, enplegarritasunerako zailtasun bereziak dituzten kolektiboaren enplegua areagotzeko (desgaitasuna duten pertsonak eta bazterkeria-egoeran daudenak).

12. Zahartze aktiboko politiken aldeko apustua egitea

Eskumenen arloan zahartze-prozesua jorratzeko eredu berria sortzeko beharra aplikatzea, adinekoek protagonismo aktiboa izan dezaten eta epe luzeko zaintzen ereduak, zein bizi osoaren ikuspegia izan dezan, **Adinekoen Euskal Estrategiaren arabera**.

13. Etxegabeentzako Euskal Estrategia berria garatzea

Etxegabeentzako Euskal Estrategia berria sortzeko foru aldundiei eta Euskadiko udalerriguztiek jarduketa-planak gara ditzaten eskatzea, betiere, prebentzian, laguntzan eta gizarteratzean arreta jartzeko, eta, hala, Euskadin etxegabetasunarekin amaitzea.

14. Eremu soziosanitarioa garatzea

Foru eta udal arlotik ere **eremu soziosanitarioa** garatzea. Osasun-sistemak eta zerbitzu sozialetako sistemak pertsonaren ezaugarriek eta beharrek zuzenduta eman, diseinatu eta prestatu behar dira. Osasun publikoa sustatzea, gizarte-osasun-hezkuntzaren arteko koordinazioa sustatuz, Hirugarren Sektorerako Sozialaren parte-hartzearekin. Hirien berrantolaketarako eredu soziala garatzea udaletan, aldundietan eta erkidegoan, betiere, eremu publikoan, sozialean, komunitarioan eta bizikidetzakoan egiteko prebentzio eta esku-hartze estrategiak kontuan hartuta.

15. Etxebizitzarako eskubide subjektiboa betetzea

Eskumenen arlotik eskuragarri dauden baliabideak bideratzea **etxebizitza duina, egokia eta irisgarria** lortzeko eskubide subjektiboa gauzatzeko, Eusko Legebiltzarreko Etxebizitzaren 3/2015 Legearekin bat etorritik. Etxebizitzaren arloko herritarren ekimenak sustatzea: cohousing, partekatutako etxebizitza edo etxebizitza kolaboratiboa, erabiltzeko utzitako etxebizitza kooperatiboa, adinekoentzako bizikidetzako kooperatibak, etab. Zaurgarritasun-egoera berezian dauden bizikidetzako unitateek etxebizitza gal dezaten ekiditea, eta, galduz gero, behin behineko ostatu egokia eskaintzea berehalakoa.

16. Sareekin eta Euskadiko Hirugarren Sektorerako Sozialerako erakundeekin Elkarrizketa Zibila zabaltzea

Elkarrizketa Zibilaria ekitea (hala behar izanez gero) eta hura bultzatzea tokiko erakundeekin eta foru-aldundien artean, jarduerak dagozkien lurraldeetan duten Hirugarren Sektorerako Sozialerako sare eta erakundeekin, Euskadiko Hirugarren Sektorerako Sozialerako 6/2016 Legearen arabera. Hirugarren Sektorerako Soziala **sustatzeko estrategiak** egitea, bere eskumeneko eremu geografikoekin lotuta, eta Euskadiko Hirugarren Sektorerako Soziala Sustatzeko Estrategiaren helburu orokorrekin bat etorritik.

Lankidetza publiko-sozialerako eredu indartsu eta egonkorra eraikitzeko finantzaketa publikoa egokia eta nahikoa dela bermatzea.

17. Kontzertu Sozialaren Garapena

Administrazio publikoek Hirugarren Sektore Sozialarekin duten **konzertu sozialaren** prebalentzia aplikatzea, erantzunkidetasun publikoko zerbitzuak hornitzeko, Gizarte Zerbitzuen 12/2008 Legean eta Euskadiko Hirugarren Sektore Sozialeko 6/2016 Legean ezarritakoarekin bat etorriz.